101817

4. Det var alminnelig kjent at Regjeringen og Stortinget den 9—10. april 1940 var innstilt på å oppta forhandlinger med tyskerne om en ordning slik at man unngikk krig, og der ble også utpekt et forhandlingsutvalg bestående av utenriksministeren, Mowinckel, Sundby og Lykke. Dette siste ble kunngjort over Oslo kringkaster den 10. april.

5. Den 9. april om aftenen sendte tyskerne en mindre styrke fra Oslo over Hamar til Elverum for å fange Kongen, Regjeringen og Stortinget. Disse tropper som først ble stoppet på Midtskogen (mellom Hamar og Elverum), passerte på sin vei mellom Oslo og Hamar betydelige

Nygaardsvold følgende spørsmål:

a. Hvorfor bevarte Regjeringen fullkommen taushet med hensyn til mobiliseringsordrens opprettholdelse og utvidelse i tiden 9. og 10. april 1940?

b. Hvorfor gav Regjeringen ikke i dette tidsrom beskjed om at der skulle opptas kamp, i hvert fall for å hindre enhver framrykning fra tyskernes side så lenge forhandlingene pågikk?

c. Hvorfor meddelte Regjeringen ikke straks at forhandlingene med tyskerne var brutt, da dette var skjedd, og at kampen ubetinget skulle opptas?

Jacob Hoel.

Siste svar til oberst Jensen

Fra stortingsmann Nygaardsvold.

Herr oberst Jensen har igjen vært ute i pressen med et innlegg som riktnok er ment som en tilleggsforklaring hvorfor han søkte meg den 12 april 1940.

Denne gang er han imidlertid ikke alene. I de samme nummer av de aviser som inneholder herr oberst Jensens innlegg og i nær tilslutning til dette, opptrer også herr oberst Johannes Schiøtz' innlegg. Uten å berøre selve saken — oberst Jensens konferanse med meg — forsvarer han oberst Jensen og angriper meg. Han er altså som reserve i full overensstemmelse med alminnelig militær taktikk.

Da både herr oberst Jensens og herr oberst Schiøtz' innlegg vesentlig er angrep på meg personlig, fortjener de egentlig ikke noe svar fra meg. Etter at jeg kom tilbake fra England er jeg blitt nokså vant til mer eller mindre lurvete angrep, både offentlige og anonyme, så nå tar jeg meg ikke så svært nær av slike utgydelser.

For at de bolde krigsmenn ikke skal tro at de har slått meg helt ned i støvlene med sine skjellsord og personlige angrep skal jeg komme med noen bemerkninger likevel.

Herr oberst Jensen slår fast at mobilisering ikke er ensbetydende med krig. I sin alminnelighet er jeg enig med ham, men en må selvfølgelig se enhver mobilisering i forbindelse med den situasjon og de forhold under hvilke den ble foretatt.

Den 12. april forelå følgende situasjon:

På grunn av tyskernes overfall på Norge ble det besluttet å mobilisere — ikke for å begynne en krig, men for å forsvare oss mot overfallsmakten. Dette var hele Regjeringen enig om, og Stortinget sluttet seg til Regjeringen. Om herr oberst Jensen mener å kunne røklegge sin aksjon den 12. april ved å kaste smuss på Regjeringen og, spesielt på meg, så får han gjøre det, men han har ingen grunn til å si at en del av Stortingets medlemmer var mot kamp. Under forhandlingene både på Hamar og Elverum hørte jeg ikke en, eneste stortingsmann uttale seg mot at landet skulle forsvares.

Om kvelden 10. april sendte Kongen og Regjeringen ut sitt «opprop til det norske folk». I dette redegjøres det for det som var hendt, og oppropet slutter med en appell til det norske folk om å sette alle sine evner inn på å gjenreise vår frihet og selvstendighet som en fremmed makt med vold har villet slå ned.

Både 9., 10. og 11. april ble det kjempet på forskjellige steder her i Norge. Norske avdelinger søkte å stanse de store tyske styrker som var gått i land. Nybergsund og Elverum og flere andre steder i Norge var blitt bombet og brent. **Og så den 12. april kommer herr oberst Jensen og herr major Sandberg for å spørre meg om det er meningen vi skal kjempe mot tyskerne!**

Jeg gjentar også denne gang hva herr oberst Jensen sa i sitt første svar til meg:

«Da jeg fikk høre at det var bestemt vi skulle kjempe, framholdt jeg for statsministeren hvor uforberedt vi var, hvor lite vi hadde å fare med mot Tyskland, Europas sterkeste militærmakt, som allerede hadde besatt våre største byer, og som hadde satt ut av spillet store deler av vårt forsvar.»

Sammen med herr oberst Jensens nokså latterlige krumspring for å forklare hvorfor han den 12. april måtte spørre om det skulle kjempes eller ikke, er denne uttalelse en åpen erkjennelse av at han ikke trodde noe på forsvarslinjen, det var forhandlingslinjen han trodde på, og som han ønsket at Regjeringen skulle følge. Det nytter ikke for noen av de to oberster å dekke over dette enkle faktum ved å rette voldsomme angrep mot meg. Mitt forhold både før, under og etter 9. april 1940 er blitt gransket, snudd på og endevendt ganske inngående. Selv hvor mange skjellsord de to oberster bruker mot meg, så tror jeg ikke de kan bidra noe til å klarlegge mitt skyldespørsmål.

Herr oberst Jensen har ikke forstått noe av forhandlingene på Hamar. Det han skriver om disse er et eneste fot. Det var ikke noe «statsråd» på Hamar, det var en alminnelig konferanse om en skulle gå med på den tyske ministers anmodning om nye forhandlinger. Om dette var det en del delte meninger, men ikke om våre soldater skulle kjempe eller ikke. Men hvilken oppfatning man enn hadde, så var det, så vidt jeg husker, enighet om at skulle det opptas nye forhandlinger, så måtte tyskerne stanse sin kamp og sin framrykning. Det er det som ligger i siste punktum i telegrammet til herr ekspedisjonssjef Johannesen.

Herr oberst Jensen, De sier at De så og hørte meg den 9. april på Hamar — det var en trist opplevelse, legger De til. Jeg tror ikke Deres opplevelse var tristere enn min opplevelse, da jeg så og hørte Dem tale forhandlingens og selvoppgivelsens synsmåter den 12. april 1940.

De henviser enn videre til uttalelser i Hambros bok «De første månedene» om hvor dårlig det stod til med meg.

I likhet med Dem, herr oberst, kan jeg også innrømme at jeg hadde svake øyeblikk i denne tiden. Men saken og kravene var så store, at en måtte forsøke å ta seg sammen og ikke gi opp. En fikk ta de byrder som måtte bæres og gå videre. Jeg kunne derfor ikke bringe meg selv i sikkerhet ved å reise til Sverige. Jeg måtte bli i Norge så lenge det var mulig å kjempe mot overfallsmakten. Når dette ikke var mulig lenger, fulgte jeg med Kongen over til England. Og her måtte jeg og den øvrige regjering utføre vårt arbeid, med bare en kanal mellom oss og fienden. Vi kunne ikke gjøre som enkelte andre og reise til Amerika og derved legge et helt ocean mellom oss og alt hva fare het. Da kunne en trygt sette seg ned og skrive bøker med små og tilsyneladende uskyldige giftigheter mot andre.

Johan Nygaardsvold.

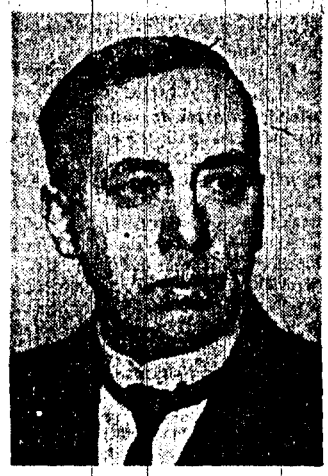

Professor Hagem, som nå er tilknyttet Bergens Museum, men som tidligere ledet Vestlandets forstlige forsøksstasjon og fortsatte med forsøksplantningene med fremmede treslag.

hatt lov til å anta, at disse sorligere provenienser, som tilvent en såvel lengre vekstti som en større nedbør, bedre formår å utnytte de særpregede norske vekstkrav enn gran av norsk avstamning. Men foruten disse forsøk er der også utført forsøk med planter fra andre deler av den nordlige halvkule. De ble påbegynt allerede før Vestlandets forstlige Forsøksstasjon kom i drift ved Bergens Skogselskaps daværende formann, kjøpmann Børre Giertsen

og Fjordane, er det [illegible] av stor almen-betydning. [illegible] — Ja ganske utvilsomt. Det er meget nytig å kunne arbeide ut fra denne kjensgjerning.

— Hvilke steder på den nordlige halvkule er viktige med hensyn til kongrueens overfor det norske Vestland?

— Det er Nippon, den største øya i Det japanske arkipel. Dessuten Sakhalin, Kamtsjatka og den amerikanske Stillehavskyst fra British Columbia og oppover mot det arvestlige Alaska samt kyststrøkene helt ut mot Aleutene. Av samtlige disse områder er det utvilsomt denne del av den amerikanske Stillehavskyst som er den viktigste sett fra vårt synspunkt.

Innen de vekstområder på den nordlige halvkule vi her har talt om, de fremmede og de hjemlige, finner vi fem treslag som blir avgjørende for skogplantningen på Vestlandet. Det er foruten vår alminnelige gran det japanske lerketre, sitkagranen og hemlock samt douglasie. Uten å kunne framlegge noe bevismateriale i all har vi sikkert lov til å tro, at de fire fremmede vi finner blant disse fem treslag, vil komme til å spille den største rolle i det framtidige vestnorske skogbruk, større enn noe annet utenlandsk treslag. Men under kartleggingen av det vestlandske klima og under hensyntagen til jordbunnsforholdene og det framtidige industrielle forbruk av trevirke, er man blitt klar over at Vestlandet har flere vekstlokaliteter. Innbyrdes er de såvidt forskjellige, at der åpnes muligheter for kultur av mange hensiktsvarende såvel løv- som bartrær. Ved de undersøkelser som er drevet ved Vestlandets forstlige Forsøksstasjon, er et grunnleggende arbeid utført med hensyn til anvendelsen av disse forskjellige treslag. **Derigjennom er det blitt mulig å sette**

Julehatten anno 1948 (med innlagt misteltein).

DAGROS